

P A N U :

Kirjallisuutemme historiois- ta Kiven päivän kunniaksi

Vuonna 1897 ilmestyneessä Julius Krohnin teoksessa Suomalaisen kirjallisuuden vaiheet sanotaan Seitsemää veljestä moititun siitä, että se sisälsi paljon raakuuksia. Krohnkin myönsi tämän todeten kuitenkin, että "tämä meitä loukkaava ominaisuus yhä vähenee" kertomuksen edistyessä. Seuraava on samalla näyte Krohnin kielestä: "Taitelija on ensin ikään kuin leveämällä ja karkeammalla pensselillä vetänyt, jättäen jälkeensä useita törkeitäkin löntteröitä, mutta vähitellen ruvennut kuvaamaan yhä hienommilla ja vienommilla piirteillä. Kuvaustapa siten kehittyi sisällyksen mukaisesti ja on täydesti realistinen." Kiveä käsittelevän luvun lopussa Krohn toteaa: "Nykyinen realistinen kirjallisuutemme ei ole ottanut vaikutusta Kivestä, vaan ulkomaisista kirjailijoista. Kiven voisi sanoa edustavan tultavasti realismia."

Julius Krohn alias runoilija Suonio hukkuu Viipurinlahdella 1888, joten edellä oleva on kirjoitettu muutamia vuosia Kiven kuoleman jälkeen, mene tiedä, vaikka hänen eläessään. Tiedetään Krohnin kirjoittaneen teostaan "koko ikänsä". Kivi ja Krohn-Suonio olivat muuten ikätoverit, ja olivat myös tuttavat ja toverit, Krohn Alexia vuotta nuorempi.

Krohnin historiassa on Kivelle omistettu oma lukunsa, yli 20 sivua. Se sisältyy osaan Uuden Suomen aika vuodesta 1844. Aikalaisista on vain M. A. Castrenin ja August Ahlqvistin osalle tullut sama kunnia, samoin edellisessä osassa Lönnrotin osalle. Edellispolvia edustavista ovat saaneet nimensä otsikoihin Gottlund, Juteini, Ganander, Porthan, Taneli Juslenius, Sorolainen ja Agricola. Sivumäärässä vain Lönnrot ylittää ystävämme Kiven.

Edelliset huomiot tässä siksi, että kirjallisuutemme historia oli tuolloin niin nuorta, että Krohnin teosta, jonka toimitti painokuntoon hänen kuoleman-

sa jälkeen poikansa Kaarle Krohn, voidaan pitää ensimmäisenä varsinaisena suomalaisen kirjallisuuden historiana. Sitä olivat edeltäneet vain Rietrikki Polénin Johdanto Suomen kirjallisuushistoriaan, todella vain johdanto, sanovat historioitsijat, mutta samalla ensimmäinen suomenkielinen väitöskirja 1858, sekä Krohnin oma väitöskirja Suomenkielinen runollisuus 1862. Kaarle Krohn oli kirjallisuuden professori hänkin ja uursi syvän uran erikoisesti Kalevalan ja muun kansanrunouden tutkimuksessa.

Kun minun ikäluokkani etsiytyi kirjallisuuden historian ja tutkimuksen pariin, oli Viljo Tarkiainen nyt klassillinen teos Suomalaisen kirjallisuuden historia juuri ilmestynyt, liekö ollut tarkoitettukin Kiven 100-vuotissyntymäpäiväksi 1934. Sitä ovat edeltäneet vain K. Raition Kirjallisuutemme vaiheet, minulle tuntemattomaksi jäänyt kirjanen; nerokkaan Eino Leinon Suomalaisen kirjallisuuden historia edelläkävijän-oiivaluksineen ja O. A. Kallion Uudempi suomalainen kirjallisuus, hyödyllinen, mutta kuivahko. Koulussa olimme jo lukeneet, niin kuin monet varmaan muistavat, J. W. Juveliuksen kirja Suomen kansalliskirjallisuuden vaiheet, kannessa medaljongin muotoisissa kehyksissä Kiven kuva.

Tarkiaisen työn huomattavin jatkaja oli Rafael Koskimies, jonka kolmiosainen elävä Elävä kansalliskirjallisuus kuolema syntyi Tarkiaisen aloitteesta. Teossarja sykähdytti meitä meistä 50-luvun taitteessa. Sitten Eino Kauppinen johdatti opettajansa Tarkiaisen teoksen omiin aikoihimme, ja siinä vaiheessa teos ilmestyi myös ruotsinnettuna. 60-luvun kirjallinen suurtaapahtuma oli sitten kustannusosakeyhtiö Apulehden suurlahjoituksen varassa alkunsa saanut Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran ja Otavan Suomen kirjallisuus antologioineen, joita kirjoittamassa ja kokoamassa oli alan melkein koko kirjoittajakunta. Hieman yli sadassa vuodessa oli väitösvihkoesta paisunut 8-osainen uljas teossaria.